

ประวัติศาสตร์แห่งชนชั้นและความเหลื่อมล้ำทางภาษา-
วัฒนธรรมชนชาติพื้นเมืองในสังคมลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง
History of Social Classes and Inequality in Language-
Culture of Native People in the Lower Mekong Basin

ธันวาใจเที่ยง*, ดร.ธรรมวิมลสุขเสริม** และ ดร.ปรีชาเปี่ยมพวงค์สานต์***

Thanwa Jaitiang, Dr.Thumwimon Sukserm and

Dr.Preecha Piamphongsant

บทคัดย่อ

มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบนิเวศมนุษย์ทุกกลุ่มมีความเสมอภาคภายใต้กฎเกณฑ์ที่มนุษย์ทุกชนชั้นอยู่ภายใต้กระแสธารแห่งการหมุนเวียนสารและการถ่ายทอดพลังงานอันเป็นความเหมือนกันในระบบนิเวศแต่ละกลุ่มชนมีความสามารถในการที่จะรังสรรค์ภูมิปัญญาและอารยธรรมได้สวยงามเหมาะสมและสอดคล้องไปตามลักษณะนิเวศเขตต่างๆ อันเป็นสิ่งที่ควรจะเป็นแต่ในความเป็นจริงมนุษย์ในโลกนี้หาได้มีความเท่าเทียมและเสมอภาคในทางสิทธิและศักดิ์ศรีไม่มนุษย์ยังมีความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมทั้งทางการเมืองเศรษฐกิจแม้แต่ในเรื่องของภาษาและวัฒนธรรมอันเป็นความมั่งคั่งของภูมิปัญญาของแต่ละชนชาติซึ่ง

* อาจารย์ประจำ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

** อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนบูรณาการศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

*** อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนบูรณาการศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ควรอยู่นอกกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์เชิงระดับในทางสังคมบทความนี้นำเสนอประวัติศาสตร์แห่งชนชั้นและความเหลื่อมล้ำทางภาษาและวัฒนธรรมต่อชนชาติ “Bru” ซึ่งเป็นชนชาติพื้นเมืองที่เก่าแก่ที่สุดชนชาติหนึ่งในสังคมแม่น้ำโขงตอนล่าง ก่อนการสถาปนารัฐชาติซึ่งมีภาษาและวัฒนธรรมที่มีคุณค่า

คำสำคัญ: การกดขี่ทางภาษาและชนชาติ, ชนชาติBru, ชนชาติส่วนน้อย

Abstract

Humans are ecologically important components: All people are equal under the criteria that they are under the rotation current and energy transfer, simply ecological equality. All groups can create wisdom and civilization finely and suitably, compatible with ecological features in different areas as it should be, but, in reality, they are not equal in rights and dignity, especially in politics, economy even in language and culture---all groups' wisdom. They should be excluded in the relationship criteria at social level. This article presents social classes and inequality in language and culture toward “Bru” people, one of the old native groups in the Lower Mekong Basin before the state establishment---they have valuable language and culture.

Key Word: Oppression in Language and Culture, Bru People, Minority Groups

บทนำ: นิเวศวิทยาและสิทธิแห่งความเสมอภาคของความเป็นมนุษย์

ในนิเวศภาคพื้นดิน (Terrestrial Ecosystem) ซึ่งประกอบไปด้วยระบบนิเวศที่มีความหลากหลาย (Diversity) และสลับซับซ้อน (Complexity) ทั้งป่าดิบชื้นป่าสนเขาป่าดิบแล้งป่าเต็งรังป่าโคกและพื้นที่ป่าชุ่มน้ำมักมีสิ่งมีชีวิตจำนวนมากอาศัยและดำรงชีวิตอยู่พึ่งพาอาศัยกันทั้งโดยตรงและโดยอ้อมมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงผ่านกลไกการหมุนเวียนสาร (Nutrient Cycling) และการถ่ายทอดพลังงาน (Energy Flow) อันเป็นหน้าที่หลักของระบบนิเวศซึ่งการดำรงอยู่และทำหน้าที่อย่างมีเสรีและเสมอภาคของสรรพชีวิตในระบบนิเวศตามบทบาทที่เกิดขึ้นเป็นสรรพสิ่งต่าง ๆ มีความสำคัญต่อความยั่งยืนและเสถียรภาพของระบบนิเวศป่าฝนเมืองร้อน (Tropical Forest) ถือว่าเป็นเขตนิเวศ (Biome) ที่มีความหลากหลายแห่งสรรพชีวิต (Biodiversity) เป็นแหล่งรวมพันธุ์กรรมมากที่สุดในโลก (อุทิสกุอินทร์, 2542: 397) ความหลากหลายทางชีวภาพนอกจากจะเป็นแหล่งกำเนิดของอาหารยารักษาโรคถิ่นที่อยู่อาศัยและเครื่องนุ่งห่มอันเป็นปัจจัยสำคัญพื้นฐานของสรรพมนุษย์แล้วความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตที่มีมนุษย์ที่เป็นชนชาติพื้นเมือง (Indigenous People) เป็นองค์ประกอบสำคัญยังเป็นเขตแดนของการสรรค์สร้างความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่เอื้อต่อความยั่งยืนของระบบนิเวศในป่าเขตร้อนนี้ด้วย (United Nations Environment Programme, 1999)

ในเขตดินแดนลุ่มแม่น้ำโขงซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของสังคมป่าเขตร้อนที่มีความหลากหลายทางชีวภาพมีกลุ่มชนที่มีความหลากหลายทางชนชาติดำรงอาศัยอยู่ณดินแดนแห่งนี้อย่างน้อย 30 กลุ่มชาติพันธุ์ (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์, 2547) และพึงมีสิทธิเสรีตามสิทธิแห่งการเกิดมาเป็นมนุษย์ที่มนุษย์ทุกคนทุกกลุ่มควรมีสิทธิเสรีภาพในการเลือกตั้งถิ่นฐานสถาปนาชุมชนหรือกลุ่มชนชาติตนขึ้นเป็นเขตสังคมวัฒนธรรมอย่างเสมอภาคในเขตพื้นที่ที่เคยมีได้สิทธิตามธรรมชาติให้มาอย่างไรก็ตามในยุคที่มีการสถาปนาสถาบันศักดินาและรัฐชาติขึ้น (Nation State) กลับมีกลุ่มคนบางกลุ่ม

เท่านั้นได้อำนาจรัฐขึ้นเถลิงเป็น“ชนชั้นปกครอง” อ้างสิทธิ์อำนาจเหนือดินแดนและระบบนิเวศอันมีผู้คนชนพื้นเมืองอาศัยอยู่ดั้งเดิมรวมเอากลุ่มคนที่มีหลากหลายเชื้อชาติและวัฒนธรรมเข้าเป็นส่วนหนึ่งหรือสมาชิกรัฐชาติของตน (สุริชัยวันแก้ว, 2550: 63) แต่เป็นเสมอเพียงแค่ผู้ถูกปกครองโดยเฉพาะเขตป่าผืนเมืองร้อนที่มีมนุษย์เผ่าพันธุ์ต่างๆอาศัยอยู่ชนชาติพื้นเมืองหรือ “ชนผู้ถูกปกครอง” จึงมีจำนวนหลากหลายกลุ่มชนชาติในหลายเขตการปกครองหาได้มีที่ยืนในสังคมอย่างเสมอภาคกับชนชั้นปกครองไม่ในบางรัฐถูกกดขี่ขูดรีดในทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมถูกเหยียดให้เป็นชนชาติผู้รับใช้ (จิตร ภูมิศักดิ์, 2540: 310) วัฒนธรรมของชนชาติพื้นเมืองถูกมองว่าล้าหลังบางครั้งถูกทำลายและบางครั้งดูเหมือนจะเป็นการขัดขวางการสร้างความเจริญของโลกสมัยใหม่ (McGregor, 2009) ชนพื้นเมืองแม้จะอาศัยอยู่ในแต่ละเขตนิเวศต่างๆทั่วโลกมาก่อนและเคยมีอารยธรรมอันรุ่งเรืองแต่เมื่อไม่สามารถปกป้องรักษาแผ่นดินของตนได้และมีอำนาจทางกำลังอาวุธด้อยกว่าภาษาและวัฒนธรรมของตนถูกกระทำเสมือนเป็นสิ่งที่ไร้ค่าและสภาพการณ์แบบนี้มันมักเกิดและประสบต่อชนพื้นเมืองทั่วโลก

ประวัติศาสตร์แห่งการกดขี่ทางวัฒนธรรมของชนพื้นเมือง

ในประวัติศาสตร์การก่อตัวขึ้นของรัฐชาติในภูมิภาคต่างๆของโลกผู้คนที่เป็นชนชาติพื้นเมืองในท้องถิ่นอื่น ๆ มักถูกขูดรีดถูกเอารัดเอาเปรียบจากชนชาติหรือกลุ่มชนที่มีกำลังและอำนาจสูงกว่าตลอดมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวพื้นเมืองในดินแดนที่ถูกกล่าวว่าเป็นโลกใหม่อย่างในทวีปอเมริกาคนพื้นเมืองในเขตนั่นเช่นกลุ่มอินเดียน (Native Americans) ได้อาศัยอยู่ในแถบดินแดนที่ชาวผิวขาวตะวันตกเรียกว่าโลกใหม่กว่า 40,000 ปีดำรงชีวิตด้วยวิถีดั้งเดิมทั้งในเขตอเมริกาเหนือกลางและใต้เช่นอินเดียนเผ่ามายา (Maya) อินคา (Incas) แอสเต็ค (Aztecs) และชนเผ่าอินเดียนอื่นๆ ที่กระจายในอเมริกาเหนือกว่า 300 ชนเผ่า (Aquirre and Turner, 1995: 91-93)

ก่อนการอพยพของคนผิวขาวดินแดนในทวีปอเมริกาทั้งหมดเป็นพื้นที่ดำรงชีวิตของชนเผ่าพื้นเมืองดังกล่าวกว่าที่รัฐสรรควิถีวัฒนธรรมอันเป็นลักษณะของชนพื้นเมือง (Keen,1991) ที่มีภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรมทางนิเวศอย่างลึกซึ้ง (McGregor, 2009) การเข้ามาของคนขาวที่อ้างตนว่าเป็นผู้เจริญได้เข้ามาแย่งดินแดนเช่นฆ่าทำลายล้างชาวอินเดียนอย่างเข้มข้นที่สุดปัจจุบันผืนดินป่าเขาอันเป็นจิตวิญญาณของชาวอินเดียนกลายเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมและความศิวิไลซ์ของคนผิวขาว “ผู้ปกครอง” ส่วนคนอินเดียนพื้นเมืองถูกจัดให้ไปอยู่ในเขตสงวนที่ไร้ความสนใจไร้ซึ่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และอยู่อย่างไร้ซึ่งความหวัง (วันชัย ดันตวิทยาพิทักษ์, 2545: 30-40) ทั้งๆ ที่มนุษย์ทุกเผ่าพันธุ์มีศักดิ์ศรีและความเท่าเทียมกัน

ชนพื้นเมืองชาวอินเดียนในลาตินอเมริกาเข้ามามีพื้นฐานในทวีปดังกล่าวว่าหมื่นปีจนสามารถสร้างและสถาปนาวิถีชีวิตวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาทางนิเวศที่สอดคล้องกับสภาพพื้นถิ่นแต่เมื่อมีการอพยพเข้ามาของคนเจริญจากตะวันตกพบว่าการเกิดระบบการขูดรีดระหว่างชนชั้นของเจ้าที่ดินหรือนายทุนที่เป็นคนผิวขาวมาจากยุโรป “ผู้ปกครอง” ที่สามารถยึดเอาดินแดนที่มีต่อชนชั้นชาวนาพื้นเมืองเจ้าของแผ่นดินเดิม “ผู้ถูกปกครอง” ซึ่งเป็นอีกชนชาติหนึ่งคือเป็นชาวอินเดียนพื้นเมืองที่เป็นเจ้าของผืนดินเดิมที่มีวิถีวัฒนธรรมอยู่กับธรรมชาติแบบดั้งเดิม (Schwerin, 1991) การขูดรีดของเจ้าอาณานิคมจากประเทศยุโรปมีลักษณะเหมือนกับกลุ่มชนพื้นเมืองอื่นทั่วไปในป่าเขตร้อนในลาตินอเมริกาการล่าเมืองขึ้นของสเปนและการยึดครองของสเปนได้นำมาซึ่งการขูดรีดการเอารัดเอาเปรียบคนพื้นเมืองอย่างรุนแรงเช่นบังคับเกณฑ์ชาวอินเดียนไปทำงานในเหมืองแร่และทองคำนอกจากนี้ชาวยุโรปยังได้นำเอาโรคระบาดต่างๆเช่นฝีดาษหัดและไข้รากสาดน้อยมาแพร่ทำให้ชาวอินเดียนในลาตินอเมริกาเสียชีวิตจำนวนมากและเจ้าอาณานิคมได้ยึดที่ดินของชาวอินเดียนมาเป็นกรรมสิทธิ์นำบังคับคนอินเดียนมาเป็นแรงงานเพื่อผลประโยชน์ของประเทศนายทุน (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2544: 208) นอกจากภาษาและวัฒนธรรมของชาวอินเดียนพื้นเมืองจะถูกทำลายในลาตินอเมริกาคนผิวขาวและวัฒนธรรมขาวซึ่งเป็นของชนชั้น

ปกครองกลายเป็นเรื่องซับซ้อนสูงแต่สำหรับคนอินเดียพื้นเมืองกลายเป็นภาษาและวัฒนธรรมของชนชั้นต่ำ (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2539: 250-251)

ในแผ่นดินทวีปแอฟริกาใต้เป็นเขตแดนที่มีชนพื้นเมืองผิวดำอยู่ก่อนที่ชาวผิวขาวจะเข้าไปรุกรานเมื่อคนผิวขาวที่มีอาวุธทันสมัยกว่าเข้ารุกรานและแย่งชิงพื้นที่ในช่วงทศวรรษ 1900 หลังจากได้รับชัยชนะได้ผลักดันชนพื้นเมืองผิวดำให้กลายเป็นชนชั้นถูกปกครองและจับพวกเขาไปขายเป็นทาสหลังสถาปนารัฐสมัยใหม่ขึ้นแม้ในระยะแรกแนวคิดเรื่องการแบ่งแยกผิวยังไม่ชัดเจนแต่ความรู้สึกของชนชั้นปกครองในแง่ของการรังเกียจผิวนั้นลึกซึ้งและฝังรากลึกเนื่องจากคนผิวขาวถือลัทธิเชื้อชาติมองคนผิวดำพื้นเมืองต่ำกว่าตนยิ่งคนพื้นเมืองผิวดำเป็นผู้ถูกปกครองเป็นทาสของคนผิวขาวที่เป็นผลผลิตจากการสงครามทั้งมีวัฒนธรรมที่แตกต่างพวกเขากลายเป็นผู้ไร้วัฒนธรรมเพราะคนผิวดำนับถือผี (Animism) ไม่ใช่คริสเตียนเช่นคนขาวนอกจากภาษาและวัฒนธรรมพวกเขาจะถูกกดให้ต่ำลงไม่มีสิทธิเป็นพลเมือง (citizen) เหมือนชาวโบเออร์ (Boer's) ซึ่งเป็นคนผิวขาวเชื้อสายฮอลันดาที่ได้เดินทางเข้าไปสำรวจและนำเอารายธรรมตะวันตกที่เป็นคริสเตียนไปสู่ประชาชนพื้นเมืองรวมถึงพวกฮูเกนออต (Hoguenot) พวกคนผิวขาวที่นับถือศาสนาโปรเตสแตนต์ (ไพฑูรย์ ดัชเช่, 2530)

ในเขตแดนป่าผืนเมืองร้อน “ลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง” ที่เป็นเขตอำนาจแห่งราชอาณาจักรสยามและราชอาณาจักรล้านช้างซึ่งชนชั้นปกครองมักเป็นกลุ่มชนตระกูลไท-กะไดมีถิ่นฐานเดิมในเขตลุ่มแม่น้ำโขง-แม่น้ำแดงตอนบนในขณะที่เจ้าของดินแดนเดิมแถบลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่างมักเป็นชนพื้นเมืองเก่าผิวดำคล้ำพูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกหรือมอญ-เขมรที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานเขตนี้นานกว่า 3,000 ปี (วิระ สุตสังข์, 2547) พวกเขาถูกชนพวกไท-ลาวที่เป็น “ชนชั้นปกครอง” ใหม่ทำสงครามยึดพื้นที่ขับไล่ผลักดันให้กลายเป็นพลเมืองชั้นสอง “ชา-ทาส” รวมถึงจับไปขาย “ตีข่า” ไปเป็นทาส (จิตร ภูมิศักดิ์, 2540:310) มีได้ต่างไปจากคนผิวขาวกระทำต่อคนผิวดำในแอฟริกาใต้หรือคนผิวขาวกระทำต่อชาวอินเดีย

การเกิดรัฐชาติกับการกดขี่ทางวัฒนธรรมของชนชาติพื้นเมือง

ในทฤษฎีการเกิดรัฐสมัยโบราณเห็นว่าเกิดจากการพุ่งรบระหว่างชนเผ่าสองชนเผ่าผู้ที่มีความสามารถในการรบเป็นผู้พิชิตยึดครองดินแดนกลายเป็นผู้ปกครองในขณะที่ต้องถูกจับมาเป็นทาสหรือเชลยศึก (จิตร ภูมิศักดิ์, 2548: 70) ซึ่งในประวัติศาสตร์การเกิดรัฐของมนุษยชาติส่วนใหญ่มักเป็นเช่นนั้นชัยอนันต์ สมุทวณิช (2530) ชี้ให้เห็นว่ารัฐทุกรัฐในประวัติศาสตร์เป็นระเบียบการปกครองของผู้ที่เหนือกว่าที่มีต่อผู้ที่ด้อยกว่าทางสังคมมีพื้นฐานความแตกต่างกันอยู่ที่ศุลกาบรรดาศักดิ์หรือไม่ก็การถือครองทรัพย์สินของผู้ชนะที่มีต่อผู้ที่พ่ายแพ้สงครามและมีวัตถุประสงค์คือการควบคุมกลุ่มผู้แพ้ไม่ให้เกิดการกบฏภายในและเพื่อป้องกันการรุกรานจากภายนอกรัฐมีวัตถุประสงค์หลักในการที่ผู้ชนะใช้อำนาจกดขี่ทางเศรษฐกิจต่อผู้แพ้ความเป็นมาของรัฐในยุคโบราณมักเกิดจากกิจกรรมหลักของมนุษย์ 2 ประการคือหนึ่งใช้แรงงานของตนลงไปเพื่อให้มีกินมีใช้อย่างหนึ่งโดยการทำงานซึ่งเป็นวิธีการทางเศรษฐกิจของการดำรงชีวิตในสังคมและสองคือการบังคับคนอื่นเพื่อเอาของๆคนอื่นมาเป็นของตน (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2530: 28-29) การเกิดขึ้นของรัฐสมัยใหม่ (modern state) ในทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ได้ถือเอาปรากฏการณ์การต่อสู้เพื่อปลดปล่อยรัฐออกจากพันธนาการของศาสนจักรในยุโรปในคริสต์ศตวรรษที่ 17 โดยรัฐในความหมายในทางรัฐศาสตร์มีองค์ประกอบใหญ่ 4 ประการคือดินแดน, ประชากร, รัฐบาล (ผู้ปกครอง) และอำนาจอธิปไตย (อำนาจการทหาร) ที่มีความสำคัญยิ่งโดยที่อำนาจอธิปไตยถูกกำกับด้วยเส้นเขตแดนหรือพื้นที่ (สุรชาติ บำรุงสุข, 2553: 35; โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, 2545: 10) ดินแดนในความหมายของรัฐสมัยใหม่เป็นเขตแดนทางกายภาพ (physical boundary) เท่านั้นผู้เขียนเห็นว่ามันมิได้ให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางนิเวศและชาติพันธุ์อันมีพรมแดนที่กว้างใหญ่ไพศาลกว่าเขตแดนทางกายภาพการขยายอำนาจอธิปไตยของรัฐในสมัยหลังโดยเฉพาะจากประเทศตะวันตกในยุคล่าอาณานิคมหลังการปฏิวัติเทคโนโลยียังอาศัย

วิธีการแบบดั้งเดิมที่มุ่งยึดดินแดนโดยอาศัยเทคโนโลยีทางการทหารที่ก้าวหน้ากว่าชนพื้นเมืองเจ้าของแผ่นดินเดิม (สุรชาติ บำรุงสุข, 2553: 36) มุ่งยึดกุมตรึงคนพื้นเมืองเจ้าของพื้นที่เดิมให้หมดสภาพแล้วฉกฉวยผลประโยชน์จากทรัพยากรอันมหาศาลหรือในความหมายที่เรียกว่าการปล้น (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2530: 29) การเกิดขึ้นของรัฐในสมัยหลังจึงมักมิได้ให้ความสำคัญกับลักษณะประชากรหรือลักษณะพื้นฐานของประชาชนกลุ่มชนเผ่าพันธุ์และวัฒนธรรมมนุษย์เผ่าต่างๆ ในเขตนิเวศต่างๆที่เป็นเจ้าของแผ่นดินเดิมมากนักนอกเหนือจากให้ความสำคัญเพียงแค่อินแดนหรือพื้นที่ (Land) และทรัพยากร (Resources) หากจะสนใจประชาชน-ชนพื้นเมืองก็คือเรื่องผลประโยชน์ที่จะได้จากประชาชนไม่ว่าจะมาจากชนกลุ่มใดอันเป็นทาสหรือไพร่ที่ได้มาทั้งที่ดินหรือการกวาดต้อนมาจากคราวสงคราม (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และคณะ, 2553: 86-87) อันเป็นสิ่งที่รัฐ-ชนชั้นปกครองในอดีตเคยแย่งชิงรัฐมิได้ให้ความสำคัญกับชีวิตจิตใจจิตวิญญาณภาษาวัฒนธรรมและความต้องการของกลุ่มชนในระบบนิเวศต่างๆหรือดินแดนดั้งเดิมอันเป็นถิ่นที่พวกเขาผูกพันมาก่อนแม้ต่อมาพัฒนาการของรัฐในระยะหลังจะมีการนำเอาลักษณะความเป็นชาติเข้ามาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่เรียกกันว่ารัฐชาติ (nation state) แต่ก็วางความสำคัญให้กับอัตลักษณ์ความเป็นชาติของชนชาติเดียวผู้ปกครองหรือผู้ยึดอำนาจรัฐทั้งยังพยายามทำให้ชนชาติอื่นๆที่อยู่ในดินแดนอธิปไตยของผู้ปกครองมีอัตลักษณ์แบบเดียวให้เหมือนหรือให้เป็นดังชนชาติที่กุมอำนาจ (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2544: 39-51) ภาษาและวัฒนธรรมของชนชาติผู้ปกครองหรือผู้ชนะสงครามในระหว่างชนชาติมีสัญลักษณ์ดั้งเจ้าที่สูงศักดิ์ ส่วนวัฒนธรรมของชนชาติผู้แพ้ซึ่งมักเป็นชนชาติพื้นเมืองเป็นเสมือนวัฒนธรรมทาสหรือไพร่ชั้นต่ำถูกเรียกและให้ความหมายลักษณะชนชาติและวัฒนธรรมในทางที่ต่ำกว่าหรือป่าเถื่อน (จิตร ภูมิศักดิ์, 2540: 240)

ชนชาติบรูชนชาติที่ถูกกดขี่ในประวัติศาสตร์แห่งลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง

ชนชาติบรูเป็นหนึ่งในกลุ่มชนพื้นเมือง (Indigenous People) แห่งดินแดนลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่างที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกหรือมอญ-เขมรกลุ่มย่อยมอญ-เขมรตะวันออก (Eastern Mon-Khmer) สาขากลุ่มกตึก (สุริยารัตนกุลและคณะ, 2542) คำว่า “บรู” เป็นภาษาดั้งเดิมของพวกเขาคำว่า “บรู” หมายถึงภูเขาชาวบรูเรียกตัวเองเป็นภาษาพื้นถิ่นว่า “กูปรู” หมายถึงคนแห่งภูเขาชาวบรูใช้ภาษาในกลุ่มภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกหรือมอญ-เขมรมีอยู่หลายกลุ่มเช่นบรูตริบรูมะกองบรูตะโอย (กล้าหาญ วาริตติ; ยางวงศ์ กะโซ่, 2555)

จิตร ภูมิศักดิ์ (2540) เห็นว่าบรรพชนของชนเผ่าบรูและกลุ่มลาวเทิงหรือพวกที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกทั้งหลายเดิมตั้งถิ่นฐานอยู่ในอินเดียเกิดจากการผสมของสองกลุ่มชนเผ่าคือ “ชนเผ่าเนกริโต” กับ “ชนเผ่าออสตริค” หลังจากนั้นมีการพัฒนาภาษาของตนเป็นสองสาขาใหญ่คือภาษาตระกูลออสโตร-เอเชียติกอันได้แก่ภาษาตระกูลมอญ-เขมรพบบนพื้นที่ปเอเชียและภาษาตระกูลออสโตรเนเซียได้แก่ภาษาตระกูลชวา-มลายูและภาษาชาวเกาะทางทะเลได้ต่อมาชนเหล่านี้อพยพเข้ามายังอินโดจีนก่อนสมัยประวัติศาสตร์ซึ่งสอดคล้องกับงานของวีระสุดสังข์ (2545) และตำนานเรื่องเล่าของปัญญาชนชาวบรูมุคดาหารในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยเช่นคุณลุงเพียน เชื้อคำฮอต (2553) ปัญญาชนบรูอาวุโสแห่งดงหลวงที่กล่าวว่า “อวาวว่บอกว่ามาจากอินเดีย... เป็นชนชาติอ้ายก”

กลุ่มชนตระกูลออสโตรเอเชียติกอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเขตภูมิภาคอินโดจีนโดยเฉพาะในฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงมาช้านานจนสามารถสถาปนาบ้านเมืองของตนขึ้นก่อนตกอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของเจ้ามหาชีวิตล้านช้างและสยามที่ยึดครองล้านช้างได้ (วีระ สุดสังข์, 2545) ทั้งสองกลุ่มชนชั้นปกครองนี้เป็นคนละชนชาติกับชาวบรูต่อมาเมื่อล้านช้างเกิดความขัดแย้งกับราชสำนักสยามในช่วงปี พ.ศ.2369 ราชสำนักสยามได้มีการเกลี้ยกล่อมและกวาดต้อนผู้คนชนพื้นเมืองแห่งลุ่มแม่น้ำโขง

กลุ่มต่างๆทางลาวตอนกลางและตอนใต้เข้ามาตั้งถิ่นฐานในฝั่งขวาเพื่อช่วยต่อการควบคุมการเก็บผลประโยชน์ในเรื่องสิ่งของและแรงงานในระบบศักดินาเดิมรวมถึงการได้กำลังในการสงครามการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชนชาติพื้นเมืองทางฝั่งซ้ายสู่ฝั่งขวาของแม่น้ำโขงยังอยู่ในสภาพที่เรียกว่า “ไพร่” หรือ “ทาสติดที่ดิน” (Serf) ที่ต้องอยู่ภายใต้พันธนาการทางสังคมต่อเจ้าผู้ปกครองเช่นเดิมในบรรดาชนพื้นเมืองที่อพยพเข้ามาในสมัยรัชกาลที่ 3 ในครานั้นมีกลุ่มชาวบรูรวมอยู่ด้วย (แสงเพชรสุพร, 2533) ในปัจจุบันชาวบรูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตห่อมภูห่อมเขาในสถานที่อันห่างไกลที่เคยเป็นเขตนิเวศภูเขากระจายขึ้นไปตั้งแต่จังหวัดอุบลราชธานีมีกุดอาหารสกลนครเลยขึ้นไปถึงจังหวัดหนองคาย

ประวัติศาสตร์ชนชั้นทางสังคม-ทางภาษาและวัฒนธรรมของชนชาติบรู

“บรู” เป็นคำที่รู้จักกันใหม่ในวงวิชาการและวงสังคมไม่นานยังมีได้เป็นที่ยอมรับและรู้จักกันในหมู่ประชาชนมากนักโดยเฉพาะในเขตประเทศไทยเพราะเขาถูกรับรู้ถูกกระทำให้ถูกเรียกว่า “ข้า” หรือ “ข้าโฮ้” แม้ว่าพวกเขาทั้งหลายจะพยายามแสดงออกและพยายามสื่อสารออกมาว่าเขาเป็นชาวบรูที่หมายถึงคนแห่งภูเขามิใช่ “ข้า” มีศักดิ์ศรีและมีความเท่าเทียมกันกับชนชาติอื่นๆ (ถวิล เชื้อคำหาต, 2553) เพราะข้าหมายถึงข้าทาสแต่ด้วยการที่เป็นคนส่วนน้อยและอยู่ไกลรวมทั้งความเคยชินจากยุคสังคมศักดินาคลาสสิกในสมัยล้านช้างและสยามที่สร้างให้เกิดคำว่า “ข้า” และร่วมสร้างสถาบันข้าทาสและชุดริตชนชั้นผู้ถูกปกครองมาแต่โบราณ (จิตร ภูมิศักดิ์, 2540: 298-321) ความเป็นข้าอันเป็นชื่อที่สะท้อนลักษณะทางสังคมของชนชาติในทางประวัติศาสตร์สมัยศักดินาจึงยังปรากฏอยู่ตามเอกสารทั้งทางวิชาการหรือทางวัฒนธรรมลงเสวรงค์ กะโฮ้ (2553) และลงยางวงศ์ กะโฮ้ (2553) เห็นว่าคำเหยียดหยามดังกล่าวเป็นผลผลิตมาจากสังคมศักดินาแต่กระนั้นยังเป็นซากเดนศักดินาที่

เหลือไว้ให้ปรากฏเห็นในสังคมประชาธิปไตย-สังคมคอมมิวนิสต์ทั้งในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

คำว่า “ข้า” หรือ “ข้า-ข้าทาส” มีใช้ชื่อชนชาติแต่มาจากคำในตระกูลภาษาไท-กะไดกลุ่มชนชั้นปกครองผู้รุกรานที่สรรสร้างขึ้นหมายถึงทาสผู้ได้ปกครองที่ชนชั้นเจ้านาย-เจ้าชีวิตจะทำอย่างไรกับพวกเขาก็ได้เมื่อพวกเขาชนกลุ่มตระกูลไท-ลาวเคลื่อนย้ายลงมายังดินแดนลุ่มแม่น้ำโขงและลุ่มแม่น้ำแดงทางเหนือของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้โจมตีและยึดดินแดนของชนพื้นเมืองกลุ่มออสโตรเอเชียติก (มอญ-เขมร) และจับคนพื้นเมืองกลุ่มนี้ที่ผู้แพ้สงครามระหว่างชนเผ่ามาเป็นข้าทาสหรือข้าเป็นผู้ถูกปกครอง (สุวิทย์ ชีรสาคัด, 2543: 146; จิตร ภูมิศักดิ์, 2540: 310-311) การเป็นทาสนอกจากเกิดขึ้นจากการสงครามแล้วในประวัติศาสตร์ลุ่มน้ำโขงข้า (ทาส) ยังเกิดจากการเข้าไปตีหรือจับเอาชนพื้นเมืองพวกนี้มาเป็นข้า (ทาส) ในดินแดนลาวใต้มีทั้งที่เรียกว่า “ตีข้า” จับมาใช้และจับมาขายเหมือนชาวแอฟริกาผิวดำในอเมริกา (จิตร ภูมิศักดิ์, 2540: 337) ในดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขงแห่งราชอาณาจักรไทยในประวัติศาสตร์ทางสังคมชนชาติพื้นเมืองกลุ่มนี้แม้จะหมดสิ้นยุคที่มีทาสตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 พวกเขาเคยถูกเหยียดหยามเป็นอย่างยิ่งพี่น้องชนชาตินี้กล่าวถึงประวัติศาสตร์ระยะต้นในการเป็นสมาชิกภาพของสยามด้วยความน้อยเนื้อต่ำใจและเจ็บช้ำน้ำใจ “ไปอันใดกะตามถ้าเป็นข้าเขาถูกถ้าเป็นข้าเห็นหน้ากะถูกไปหยังกะตามหากเป็นข้า...” (เพียน เชื้อคำหุด, 2553) นอกจากนี้สภาพการณ์ของกลุ่มชนตระกูลออสโตรเอเชียติกในดินแดนสองฝั่งลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่างไทย-ลาวแม้บ้านเมืองจะเปลี่ยนแปลงมาจนถึงปัจจุบันแต่ซากเดนของการเหยียดหยามเพื่อนมนุษย์ยังหลงเหลืออยู่แม้ในลาวที่เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบศักดินามาสู่ระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ภาษาและวัฒนธรรมของชนชาติข้าบุหรือลาวเทิงหาได้มีสิทธิและเท่าเทียมเสมอตามดังกลุ่มลาวลุ่มไม่มีพักในดินแดนของประเทศไทยซึ่งภาษาและวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยทั้งหลายโดยเฉพาะที่อยู่คนละกลุ่มตระกูลภาษาและมีฐานะยากจนเป็นคนในชนบทเช่นชนชาติบุหรือที่ถูกเรียกว่า “ข้า” หรือ “โซ่”

จึงไม่อาจเทียบ-เสมอกับชนชาติผู้กุมอำนาจทางการเมือง-ทางเศรษฐกิจพวกเรามีความน้อยใจเสมอว่าทั้งที่พวกเรามีความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกันทำไมจึงมองพวกเขาเหมือนไม่ใช่มนุษย์มองเขาอย่างไม่มีคามหมายถึงแม้ว่าอาจจะมิได้เรียกพวกเขาว่า “ข้า” ถึงจะเรียกว่า “โซ่” แต่เขามีความรู้สึกว่ายังรังเกียจกันอยู่ “แต่ว่ามาสรุปแล้วทั้งเจ้าหน้าทีหรือไทแขกปถีอว่าเขาเป็นคนนั้นหนาผมเคยดหลายอยากเหยียดหยามเขาได้กว่าไทโซ่ป่มีความหมายคิดตัวนี้แหละผมเขาคือเป็นคนอยู่...” (กล่าวหาญ วาริตติ , 2555)

การดูถูกเหยียดหยามที่มีต่อเพื่อนมนุษย์และการให้ชื่อชนชาติอื่นในลักษณะที่ต่ำจิตร ภูมิศักดิ์ (2540: 240) เสนอว่ามาจากลักษณะพื้นฐานทางสังคมกล่าวคือชนชาติ (ชนเผ่า) ที่เจริญกว่าหรือมีฐานะปกครองทางการเมืองในสังคมมักจะเรียกชนชาติที่ล่าหลังกว่าหรืออยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของตนด้วยชื่อที่มีความหมายต่ำทรามหรือเหยียดหยามดูถูกความรู้สึกดูถูกเหยียดหยามคือการดูถูกทางเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ในลักษณะที่ไม่ยอมรับว่าชนชาติที่มีระดับความเจริญต่ำกว่าตนเป็นคนแม้จะยอมรับว่าชนชาติอื่นๆ เป็นคนแต่ก็วัดระดับขั้นของคนแต่ละชนชาติด้วยฐานะทางสังคมของชนชาตินั้นๆ และเรียกชนชาติที่อยู่ภายใต้การปกครองทางการเมืองของตนมีความหมายว่าข้าคนป่าเถื่อนไร้ความเจริญเป็นต้นนอกจากนี้จิตร ภูมิศักดิ์ (2541: 69) ยังวิเคราะห์สภาพการณ์ทางสังคมในยุคสมัยศักดินาซึ่งการปกครองเป็นระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชว่าชนชาติที่เป็นผู้ปกครองมักเป็นชาติผู้ตีประเพณีวัฒนธรรมต่างๆ ของผู้ปกครองย่อมสูงกว่าในขณะที่ภาษาวัฒนธรรมและชนชาติของผู้ถูกปกครองแม้จะเคยมีอารยธรรมสูงส่งมาก่อนก็มักจะอยู่ในสภาพที่ต่ำ “การเหยียดหยามทางเชื้อชาติชนชาติต่างๆ ที่ด้อยกว่าชนชาติตนก็ตีหรือชนชาติส่วนน้อยในพระราชอาณาจักรก็ตีจะถูกเหยียดย่ำลงเป็นเดนมนุษย์เป็นชนชั้นต่ำเป็นศัตรูความรู้สึกเท่าเทียมเสมอภาคระหว่างเชื้อชาติความรู้สึกเป็นมิตรระหว่างประชาชนต่างเชื้อชาติไม่ปรากฏผู้อาศัยแผ่นดินท่านอยู่จึงเป็นเสมือนข้าทาสเป็นพวกข้าในหัวเมืองประเทศราชไม่มีคุณงามความดีแต่อย่างใด ...เรื่องชนบธรรมเนียมและประเพณีต่างๆ ประเพณีที่นับถือว่าสูงส่ง

และถูกต้องก็ต้องเป็นชนบประเพณีในราชสำนักและสำนักผู้ดีราชสำนักจะเป็น ศูนย์กลางแห่งชนบธรรมเนียมประเพณีทั้งปวงแล้วถ่ายทอดลงมายังสำนักผู้ดีสำนักผู้ดี จะถ่ายทอดลงมายังไพร่ราบอีกทอดหนึ่งพวกไพร่ที่ปราศจากคามสำนึกในชนชั้นเมื่อปรารถนาจะได้เข้าสู่วังสังคมไม่เคอะเขินต้องปฏิบัติตามชนบประเพณีของผู้ดี...” แม้ว่าจะเป็นการวิเคราะห์ผ่านการมองแบบเศรษฐศาสตร์การเมืองกระนั้นทำให้เห็น ภาพความเป็นมาและลักษณะความสัมพันธ์ทางภาษา-วัฒนธรรมระหว่างชนชาติ โดยเฉพาะต่อชนชาติบรูชนชาติที่มีภาษาและวัฒนธรรมที่มีความยาวนานมีคุณค่าและ ดิงามไม่แพ้ชนชาติใดในโลกแม้กระทั่งชนชาติลาวที่เป็นชนชาติที่มีอารยธรรมเก่าแก่ มากที่สุดชนชาติหนึ่งในเอเชียเมื่อตกอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของสยามภาษา และวัฒนธรรมลาว (อีสาน) จึงมักถูกกดลงให้ประหนึ่งว่าต่ำดินอะไรก็ตามที่เป็น สัญลักษณ์แห่งลาวเช่นดนตรี (ลาวแคน) อาหาร (ปลาร้า) คือความหมายของการไร้ วัฒนธรรมหรือการมีวัฒนธรรมที่ต่ำกว่าในยุคสมัยหนึ่ง (ธันวา ใจเที่ยง, 2546)

แต่ในความเป็นจริงความเป็นข้า-ข้าทาสหรือคนป่าเถื่อนจะผูกขาดให้กับชนชาติ ไตชนชาติหนึ่งก็หาไม่เพราะในสมัยศักดินาทุกชนชาติมีสิทธิและเคยเป็นข้าทาสมา เช่นกันไม่ว่าจะเป็นไทยลาวผู้ไทมอญพม่าแขกเขมรเวียดนาม ฯลฯ และใน ประวัติศาสตร์สังคมไทยเคยเป็นสังคมที่มีทาสประมาณ 1 ใน 4 ของประชาชนทั้งหมด ในสมัยรัชกาลที่ 4 และในสมัยหลังคนในชนชั้นเจ้ามีสิทธิที่จะกลายเป็นทาสได้ เช่นกัน (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และคณะ, 2553: 75) ในขณะเดียวกันกลุ่มชนที่อาจถูก ชนชั้นปกครองในสมัยศักดินาเรียกพวกเขาว่าข้า-ส่วยมีสิทธิที่จะเป็นชนชั้นเจ้าหรือขุน นางระดับสูงเช่นเดียวกันไม่ว่าจะเป็นเจ้าผู้ครองเมืองสุรินทร์เมืองศรีสะเกษเมือง กุสุมาลย์ล้วนเป็นกลุ่มชนกลุ่มเดียวกับบรรพบุรุษ-กวยฉะนั้นสิ่งที่ชี้ขาดว่าชนชาติใดเป็นข้า ทาสหรือเป็นเจ้า-อารยะมิใช่เป็นเพราะภาษา-วัฒนธรรมหรืออารยธรรมแต่คือ ความสัมพันธ์ทางสังคมด้านอำนาจทางการเมือง-อำนาจรัฐหรือกำลังอาวุธเมื่อชนชาติ ตนเป็นเพียงชนชั้นล่างของสังคมผ่านโครงสร้างทางการเมืองการปกครองในสายตาและการให้ ความหมายของรัฐและชนชั้นปกครองภาษาและวัฒนธรรมของผู้ถูกปกครองจึงอยู่ใน

สถานภาพหรือชนชั้นที่ต่ำกว่าเพราะฉะนั้นความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมหรือการเกิดชนชั้นในทางภาษาและวัฒนธรรมจึงเป็นผลผลิตหรือซากเดนเก่าแห่งการรุกราน-กดขี่ที่ขัดแย้งกับสิทธิพื้นฐานแห่งความเป็นมนุษย์

ปฏิบัติการแห่งศักดิ์ศรีของชนชาติพื้นเมืองกับการตอบโต้ ทางภาษาและการเมือง

บรูเป็นคำที่แสดงถึงปฏิบัติการตอบโต้การดูถูกเหยียดหยามการกดขี่ชนชาติพวกเขาให้เป็นชนชั้นต่ำเป็นพวก “ข้าหรือข้า” ซึ่งเป็นสิทธิอันชอบธรรมในการต่อสู้เพื่อทำลายหรือละทิ้งคำว่า “ข้า” เช่นเดียวกับคำว่า “กูย-กวย” ที่เป็นคำตอบโต้ของกลุ่มชนชาติออสโตรเอเชียติกในดินแดนอีสานใต้ที่มีต่อคำว่า “ส่วย” ที่สะท้อนประวัติศาสตร์ลักษณะทางสังคมของเชื้อชนชาติอันหยามเหยียดให้คนกลายเป็นสิ่งของแม้กระทั่งคำว่า “ไท-ไต” ที่แปลว่าคนที่มีการจัดตั้งทางสังคมก็เป็นปฏิบัติการตอบโต้ที่คนกลุ่มนี้ถูกจีนโบราณเรียก “ไป๋อี” อันเป็นการเหยียดหยามชนกลุ่มน้อยที่มีอำนาจทางการเมืองน้อยกว่าให้กลายเป็นหรือมีฐานันดรศักดิ์เพียงแค่คนป่า-ทมิฬ (จิตร ภูมิศักดิ์, 2540: 365)

นอกจากปฏิบัติการตอบโต้ในเรื่องชื่อของชนชาติบรูที่เราเห็นในปัจจุบันการที่มนุษย์ที่ธรรมชาติสร้างมาให้มีความเท่าเทียมกันมีจิตใจที่เท่าเทียมกันการกดขี่และข่มเหงทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงมักนำไปสู่การเคลื่อนไหวต่อต้านลุกขึ้นสู้เพื่อการปลดปล่อยในทุกรูปแบบในประวัติศาสตร์ชนชาติพื้นเมือง “ข้า-บรู” หรือกลุ่มภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก (ลาวเทิง) ได้ลุกขึ้นต่อสู้หลายครั้งโดยมิได้มีการชักนำจากภายนอกหรือจากองค์กรฝ่ายซ้ายใดๆ เช่นการต่อสู้ของเจ้าเชียงแก้วในปีค.ศ.1791 การต่อสู้ของเจ้าสาเกียดโง้งเมื่อปีค.ศ.1820 อ้างว่าจะมาปลดปล่อยชนพื้นเมืองเหล่านี้ให้อยู่ดีมีสุข (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2540: 108; สุวิทย์ อิศราศวัต, 2543: 99-105) รวมไปถึงการต่อสู้กับนักล่าอาณานิคมนายทุนฝรั่งเศสภายใต้การนำของพ่อกะตวดองค์แก้ว

วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

ปีที่ 1 เล่มที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย. 2555)

องค์กัมมะดำในช่วงทศวรรษ 1900 ก่อนการเคลื่อนไหวของขบวนการฝ่ายซ้ายและการก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน (ค.ศ.1930) และพรรคประชาชนปฏิวัติลาว (ค.ศ.1934)

การกดขี่ขูดรีดทางชนชาติซึ่งหมายรวมไปถึงการกดขี่เหยียดหยามทางภาษาและวัฒนธรรมของชนชาติส่วนน้อยโดยเฉพาะกลุ่มมอญหรือชาวจีนในดินแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเขตจังหวัดนครพนม-จังหวัดมุกดาหารของประเทศไทยเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ชนชาติมอญลุกขึ้นต่อสู้ทางการเมืองร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในทศวรรษที่ 2500-2520 โดยมีเป้าหมายเพื่อทำการปลดปล่อยจากการกดขี่และถูกเหยียดหยามทางภาษาวัฒนธรรมและชนชาติเป็นสำคัญทำให้พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยมีเขตปลดปล่อยอำนาจรัฐแห่งแรกของประเทศไทยในเขตนิเวศชนชาติมอญที่เอกเขนกวน (เสา เชื้อคำฮต, 2552; พ. เมืองชมพู, 2532)

ความรักในชนชาติรวมถึงความรักในภาษาวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของแต่ละชนชาติเป็นเรื่องที่ลึกซึ้งมากในขณะเดียวกันก็มีความเป็นสากลเพราะแต่ละชนชาติมักไม่ยอมให้ใครมาเหยียดหยามกดขี่พร้อมที่จะลุกขึ้นต่อสู้ในหลายรูปแบบเช่นการต่อสู้ของชนพื้นเมืองเผ่าไมโรไนฟิลิปปินส์ตอนใต้ (ปริชา ควินทร์พันธุ์, 2548) การต่อสู้เพื่อเรียกร้องเอกราชจากพม่าของชนชาติไทใหญ่ (นิพัทธ์ พรเพ็ญแก้ว และ นวลแก้ว บุรพวัฒน์, 2548) การต่อสู้เพื่อสิทธิและศักดิ์ศรีของชนพื้นเมืองผิวดำในแอฟริกาใต้ที่มีต่อผู้ปกครองขาวผิวขาวจากยุโรปที่เป็นอีกชนชาติหนึ่ง (ไพฑูรย์ ดัชเช่, 2530) รวมไปถึงการเรียกร้องและต่อสู้ของชาวอินเดียพื้นเมืองในนามขบวนการชาปาสติต้าในลาตินอเมริกา (จิตรภรณ์ ตันรัตนกุล, 2545) การต่อสู้ของชาวกะเหรี่ยงและชนชาติพื้นเมืองส่วนน้อยอื่นๆทั่วโลกเมื่อมีโอกาสแต่ละชนชาติก็พยายามที่จะฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมของตนขึ้นมาแม้จะเป็นเพียงชนชาติเล็กๆเช่นผู้ไทไทดำญ้ออีโยลั้วพวนเม้ยและมังสาเพราะภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความหมายมีคุณค่าต่อการดำรงอยู่จรริ่งจิตวิญญาณความสุขและความภาคภูมิใจของแต่ละชนชาติ

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ภาษาวัฒนธรรมซึ่งเป็นอัตลักษณ์แห่งชนชาติเป็นสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่าของแต่ละกลุ่มชนชาติ-ชาติพันธุ์ที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นมาตามพื้นที่หรือเขตนิเวศต่างๆ เพื่อการดำรงชีวิตทางกายและการจรจรโล่งจิตวิญญาณแห่งชนชาติภาษาและวัฒนธรรมของแต่ละชนชาติมิได้มีคุณค่าสูง-ต่ำไปกว่ากันตรงข้ามกลับเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อชนชาติในการดำรงสืบต่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอันเป็นสิทธิของแต่ละชนชาติพึงสามารถดำรงสืบไปในอดีตรัฐไทยพยายามสร้างรัฐชาติ (Nation State Building) โดยการพยายามชูวัฒนธรรมจากส่วนกลางหรืออัตลักษณ์ไทยภาคกลางครอบคลุมไปส่วนท้องถิ่นเพื่อสร้างความเป็นหนึ่งเดียวแม้จะมีส่วนต้อยอย่างมากแต่ได้ทำลายความหลากหลายของภาษาวัฒนธรรมของชนชาติพื้นเมืองหลายชนชาติทั้งตั้งใจและมีตั้งใจที่ยังทำลายความเข้มแข็งความมั่นใจของชุมชนท้องถิ่น

แม้ปัจจุบันรัฐต่างๆ จะพยายามปรับระบบการบริหารจากรัฐศักดินาและรัฐแบบพิวตลมาสู่ระบอบประชาธิปไตยหรือประชาธิปไตยรวมศูนย์แบบสังคมนิยมพยายามสร้างความเท่าเทียมกันแต่กระนั้นในความเป็นจริงภายใต้ความเป็นรัฐชาติที่ให้ความสำคัญต่อภาษา-วัฒนธรรมของชนชาติผู้กุมอำนาจรัฐเป็นภาษาและวัฒนธรรมแห่งชาติดังนั้นภาษาวัฒนธรรมชนพื้นเมืองในท้องถิ่นต่างๆ จึงยังอยู่ในสภาพที่ไม่เท่าเทียมยังมีความเหลื่อมล้ำเกิดขึ้นในทางภาษา-วัฒนธรรมจนกระทั่งคนในชุมชนชาติความมั่นใจทำให้ภาษาท้องถิ่นเริ่มเลือนหายไปและในทางปฏิบัติในหน่วยงานราชการตั้งแต่โรงเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในชุมชนมิได้มีความเข้าใจประวัติศาสตร์และสังคมวัฒนธรรมอย่างแท้จริงภาษาวัฒนธรรมชนพื้นเมืองยังไม่มีโอกาสได้เข้าไปอยู่ในหน่วยงานอันสำคัญของรัฐแม้แต่ในรัฐท้องถิ่นภาษาวัฒนธรรมของชนชาติโบราณไปถึงชนชาติพื้นเมืองต่างๆ ยังอยู่ในสภาพไม่เท่าเทียมผู้คนในหมู่บ้านบุรุษหลายพื้นที่ทอดทิ้งภาษาของตนไม่ยอมพูดภาษาบรรพบุรุษไปพูดภาษาชนชาติอื่นเพราะขาดความมั่นใจเป็นสิ่งที่น่าสะเทือนใจที่สุดเพราะเป็นภาษาแห่งบรรพชนที่

วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

ปีที่ 1 เล่มที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย. 2555)

สืบทอดมาเป็นเวลากว่าพันปีแต่ในขณะเดียวกันภาษาและวัฒนธรรมของผู้กุมอำนาจรัฐเช่นวัฒนธรรมราชการหรือวัฒนธรรมของผู้กุมอำนาจทางเศรษฐกิจกลับแพร่หลายกระจายนับวันจะรุกคืบไปมากดังนั้นรัฐควรให้ความสำคัญกับภาษาและวัฒนธรรมของชนชาติพื้นเมืองส่วนน้อยที่เป็นเจ้าของแผ่นดินเดิมให้มากกว่าที่เป็นอยู่เพื่อศักดิ์ศรีเกียรติภูมิของพี่น้องร่วมชาติในขณะเดียวกันต้องพยายามรักษาความสมดุลระหว่างภาษา-วัฒนธรรมแห่งชาติกับชนพื้นเมืองให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

บรรณานุกรม

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. 2545. **ภูมิรัฐศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จิตร ภูมิศักดิ์. 2540. **ความเป็นมาของคำสยามไทยลาวและขอมและลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.

_____. 2541. **โฉมหน้าศักดินาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 7. นนทบุรี: ศรีปัญญา.

_____. 2548. **โฉมหน้าศักดินาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 9. นนทบุรี: ศรีปัญญา.

จิตรารณ ตันรัตนกุล. 2545. **ละตินอเมริกา**. กรุงเทพฯ: โอ. เอส. พริ้นติ้งเฮาส์.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2530. **รัฐ**. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. 2544. **จากรัฐชาติสู่รัฐตลาด**. กรุงเทพฯ: บ้านพระอาทิตย์.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. 2540. **วัฒนธรรมไทยกับการเปลี่ยนแปลงสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. 2544. **แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน: ข้อเสนอทางทฤษฎีในบริบทต่างสังคม**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. และคณะ. 2553. **เศรษฐกิจหมู่บ้านไทยในอดีตฉบับภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์.

บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2547. **ราชอาณาจักรลาว**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศยาม.

ปรีชา คุวินทร์พันธ์. 2548. **ปัญหาการเมืองใหม่ศาสนาชาติพันธุ์-ชาตินิยมและความรุนแรง**. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิพัทธ์พร เพ็งแก้ว และ นวลแก้ว บุรพวัฒน์. 2548. **ไทรบพม่า**. กรุงเทพฯ: Openbook.

พ. เมืองชมพู. 2532. **สู่สมรภูมิภูพาน**. กรุงเทพฯ: มติชน.

ไพฑูรย์ ดัสเช. 2530. **การแบ่งแยกเชื้อชาติและสีผิวกับปัญหาสิทธิมนุษยชน**. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วันชัย ดันติวิทยาพิทักษ์. 2545. **ณ ที่ดวงตะวันฉายแสงข้าจะไม่สู้รบอีกต่อไป**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: หัวหอม.

วีระ สุดสังข์. 2545. **ชนชาติกวย:ชนกลุ่มน้อยจากลุ่มแม่น้ำโขงถึงลุ่มแม่น้ำมูล**. กรุงเทพฯ: โป้ยเซียน.

สุวิทย์ ธีรศาสด. 2549. “กบฏผู้มีบุญอีสาน ๒๔๔๔-๔๕ กับจดหมายลูกโซ่ฉบับแรกของเมืองไทย.” **ศิลปวัฒนธรรม** 28 (1): 82-94.

สุรชาติ บำรุงสุข. 2553. “100 ปีพระพุทธเจ้าหลวงสวรรคต: ยุทธศาสตร์สยามในโลกาภิวัตน์.” **มติชนสุดสัปดาห์** 31 (1577): 35-60.

สุริชัย หวันแก้ว. 2550. **คนชายขอบจากความคิดสู่ความจริง**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุริยา รัตนกุล และคณะ. 2542. **ประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยที่พูดภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

แสง เพชรสุพร. 2533. **โลกทัศน์กลุ่มชาติพันธุ์โซ่: กรณีบ้านหนองยางต.ชะโนดอ.ดงหลวงจ.มุกดาหาร**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา.

อุทิศ ภูอินทร์. 2542. **นิเวศวิทยาพื้นฐานเพื่อการป่าไม้**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาชีววิทยาป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Dunleavy, Patrick & O’leary Brendan. 1988. **Theories of the State, Vol.2**. London: Macmillan Education.

Gibbs, M. 2005. “The right to development and indigenous peoples: Lessons from New Zealand.” **World Development** 33 (8): 1365-1378.

Gray, A. 1999. “Indigenous People, Their Environments and Territories.” In **Cultural and Spiritual Values of Biodiversity**. London: United Nations Environment Programme.

Groenfeldt, D. 2003. “The future of indigenous values: cultural relativism in the face of economic development.” **Futures** 35 (9): 917-929.

Lao National Front for Construction. 2005. **The Ethnic Groups in Lao P.D.R**. Department of Ethnic. Lao P.D.R.

McGregor, D. 2009. “Aboriginal/non-Aboriginal relations and sustainable forest management in Canada: The influence of the Royal Commission on Aboriginal Peoples.” **Journal of Environmental Management** 92 (2): 300-310.

Aguirre, Adalberto, Jr. and Turner, Jonathan H. 1995. **American Ethnicity: The Dynamic and Consequences of Discrimination**. McGraw-Hill, Inc. USA.

Charnley, S., Fischer, A.P. & Jones, E.T. 2007. “Integrating traditional and local ecological knowledge into forest biodiversity conservation in the Pacific Northwest.” **Forest Ecology and Management** 246 (1): 14-28.

UNEP. 1999. **Cultural and Spiritual Values of Biodiversity Vol. 1.**

Cultural and Spiritual Values of Biodiversity. London: United Nations Environment Programme.

Schwerin, Karl H. 1991. "The Indian Populations of Latin America."In

Latin America Its problem and Its Promise. edited by Jan Knippers Black. Hawaii: Westview Press.